

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **B. M.**, zastoupené Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Ostrava, Stodolní 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 5. 2009, č. j. 61 Az 63/2007 - 27,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 14. 6. 2007, č. j. OAM-1-451/VL-10-19-2007 (dále jen „napadené rozhodnutí“), rozhodl žalovaný o tom, že se žalobkyni neuděluje mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Rozhodnutí žalovaného napadla žalobkyně u Krajského soudu v Ostravě, který žalobu rozsudkem ze dne 28. 5. 2009, č. j. 61 Az 63/2007 - 27, zamítl.

V odůvodnění svého rozsudku krajský soud, na základě výpovědí žalobkyně učiněných ve správním řízení, konstatoval, že žalobkyně uvedla jako důvod své žádosti o udělení mezinárodní ochrany problémy s nevlastním otcem a také snahu o legalizaci svého pobytu na území ČR. Pokud jde o snahu žalobkyně o legalizaci pobytu, tuto problematiku upravuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů; instituty tohoto zákona nelze nahrazovat udělením mezinárodní ochrany podle zákona o azylu. Dále krajský soud konstatoval, že žalovaný neporušil ustanovení § 12 zákona o azylu, neboť v řízení nebylo zjištěno, že by žalobkyně byla pronásledována pro uplatňování politických práv a svobod [§ 12 písm. a) zákona o azylu]; rovněž nebylo prokázáno pronásledování žalobkyně ve smyslu ustanovení § 12 písm. b)

citovaného zákona. V rámci správního řízení žalobkyně uvedla, že ji nevlastní otec obtěžoval a znásilňoval; na policii, jiné státní orgány nebo jiné (například neziskové) organizace se s žádostí o pomoc neobrátila. Ani při výslechu na policii, týkajícím se nevhodného chování nevlastního otce (na což upozornili sousedé), se žalobkyně se svými problémy nesvěřila. V žalobě pak tvrdila, že podala oznámení na policii, ale bez jakéhokoliv výsledku. Toto tvrzení považoval krajský soud za účelové s tím, že je přesvědčen, že žalobkyni nebránily žádné skutečnosti v tom, aby se obrátila na státní orgány a zabránila tak dalšímu násilí ze strany nevlastního otce. Ze zpráv opatřených žalovaným a založených ve správním spise (např. zpráva Ministerstva zahraničí Spojených států amerických z 8. 3. 2006 o dodržování lidských práv za rok 2005) vyplývá, že domácí týrání a znásilnění je v Mongolsku nezákonné a pachatelé mohou být stíháni poté, co jsou podána oficiální trestní oznámení. K podpoře závěrů o nenaplnění azylově relevantních důvodů podle ustanovení § 12 zákona o azylu odkázal krajský soud na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 – 48. Uvedl dále, že nezjistil ani důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 13 ani § 14 zákona o azylu; splněny nebyly též podmínky podle ustanovení § 14a tohoto zákona.

Co se týče procesních námitek žalobkyně, shledal krajský soud, že žalovaný postupoval procesně správným způsobem, přičemž dbal na zachování jejích práv. Napadené rozhodnutí má veškeré náležitosti ve smyslu ustanovení § 68 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Žalovaný dostatečně zjistil skutečný stav věci a zabýval se všemi skutečnostmi, které žalobkyně v řízení uvedla; proto je námitka, že žalovaný nezohlednil individuální možnosti ochrany žalobkyně, nedůvodná. Z protokolu o pohovoru se žalobkyní krajský soud zjistil, že měla možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k podkladům a případně navrhnout jejich doplnění.

Rozsudek napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností, v níž uplatňuje důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatelka je především toho názoru, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázky související s podmínkami udělení mezinárodní ochrany; nevypořádal se všemi skutečnostmi, které jsou součástí správního spisu a které vyšly najevo v řízení před soudem. Žalovaný nepostupoval tak, aby byl zjištěn stav věci v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonů s požadavky ustanovení § 2 správního řádu; tím porušil ustanovení § 3 správního řádu. Žalovaný dále porušil ustanovení § 4 odst. 1 správního řádu, neboť nevycházel žalobkyni podle možností vstříc, a dále ustanovení § 50 odst. 4 správního řádu, neboť nepřihlédl pečlivě ke všemu, co vyšlo v řízení najevo. V důsledku těchto pochybení nesprávně posoudil žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany. Dále žalovaný porušil ustanovení § 68 odst. 3 správního řádu. Žalovaný i krajský soud se pak omezili jen na přezkoumání důvodů vylučujících udělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 12 zákona o azylu. Ve vztahu k ustanovením § 13, § 14, § 14a a § 14b citovaného zákona se žalovaný i krajský soud omezili na pouhá obecná a ničím nepodložená konstatování. Stěžovatelka je přesvědčena, že splňuje zákonné podmínky pro udělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 12 zákona o azylu, přičemž má za to, že minimálně splňuje zákonné podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle ustanovení § 14a zákona.

Žalovaný i krajský soud se zabývali pouze tím, že důvodem stěžovatelčiny žádosti o udělení mezinárodní ochrany byly potíže se soukromou osobou a snaha o legalizaci pobytu. Takové posouzení však stěžovatelka považuje za nesprávné, neboť Mongolsko není země, kde by byla dodržována lidská práva. K žalobě stěžovatelka přiložila zprávu dokládající, že sexuální násilí v rodinách je v Mongolsku velice časté a účinné prostředky proti němu neexistují. Stěžovatelka trvá na tom, že v roce 2001 opakovaně podávala oznámení policii o znásilnění, avšak ani ponížení, které musela snést při podávání vysvětlení, nevedlo k žádným výsledkům. Žalovaný ani krajský soud nevzali toto tvrzení vůbec na vědomí a ani neuvedli, proč tak neučinili. Stěžovatelka byla pravidelně znásilňována nevlastním otcem od svých sedmnácti let a toto jednání bylo tolerováno ze strany státu i příslušných orgánů. Oběti násilí nemají možnost se v Mongolsku domoci svých práv, jsou sociálně vyloučeny a společnost se od nich distancuje; to stěžovatelka sama zažila po svém útěku z domova.

Stěžovatelka dále vytýká krajskému soudu, že se řádně nevypořádal s důvody, které pro účely udělení mezinárodní ochrany uváděla ve vztahu k ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, neboť nezkoumal, zda je Mongolsko státem, který splňuje definici bezpečné země původu. Krajský soud se rovněž nevypořádal s definicí pronásledování podle ustanovení § 2 odst. 7 zákona o azylu, ani neuvedl, proč tak neučinil. Napadený rozsudek je z těchto důvodů nepřezkoumatelný. Krajský soud dále hrubě porušil procesní práva stěžovatelky, neboť ve věci nebyly naplněny podmínky pro aplikaci ustanovení § 51 s. ř. s. a přesto soud rozhodl bez jednání. Podmínky tohoto ustanovení nemohly být splněny, neboť krajský soud stěžovatelku řádně nepoučil o následcích, nevyjádřil-li se k možnosti rozhodování bez nařízení jednání v určené lhůtě.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud, ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s., zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní ochrana stěžovatelce již jednou poskytnuta individuálním projednáním její věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatelky a je podmíněn již zmíněným přesahem jejích vlastních zájmů. Zákonný pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb., s účinností ke dni 13. 10. 2005. Pokud jde o jeho výklad, ten byl podán např. v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, dle kterého *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv,*

nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“ Z tohoto pohledu bylo tedy nahlíženo na jednotlivé uplatněné kasační důvody.

Pokud jde o námitku nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci a s tím související porušení konkrétních ustanovení správního řádu, je nutno uvést, že ve smyslu ustálené judikatury leželo břemeno tvrzení azylově relevantních důvodů ve správním řízení především na stěžovateli (viz např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 9. 2005, č. j. 6 Azs 224/2004 - 37; všechna citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Za situace, kdy stěžovatelka fakticky žádné azylově relevantní důvody neuváděla a ve své žádosti o azyl (a na ni navazujících výpovědích ve správním řízení) se zmiňovala pouze o problémech vyplývajících z kriminálního jednání soukromé osoby, které se navíc ani s největší pravděpodobností nepokusila řešit s příslušnými orgány (zde lze odkázat na rozsudek krajského soudu, v části o účelovosti tvrzení stěžovatelky, dle kterého vyhledala pomoc příslušných státních orgánů, avšak bezvýsledně), nelze bez dalšího hovořit ani o důkazní nouzi, potřebě blíže objasnit stěžovatelkou uváděné skutečnosti, či přechodu důkazního břemene na správní orgán. K námitce, že krajský soud a žalovaný nepřihlédli ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, lze odkázat například na závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, dle kterého *„absence tvrzení azylově relevantních skutečností ze strany žadatele o azyl může být jen stěží nabrazována zjištěními správním orgánem jinak získanými (...) Pokud však žadatel o azyl žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů vystaven není (resp. nemůže mít z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach), nebo takové skutečnosti ani netvrdí, pak přes skutečnost, že pochází ze země, která je (...) problematická, nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu.“* Na případ stěžovatelky dopadají též závěry vyslovené v rozsudku ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, publikovaném pod č. 181/2004 Sb. NSS, kde se uvádí, že *„správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) [dnes písm. f)] téhož zákona zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti ve lhůtě 30 dnů od zahájení správního řízení, vydá správní orgán negativní rozhodnutí dle § 12 citovaného zákona; to však neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 spr. ř. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.“*

Ohledně námítky stěžovatelky, dle které její domovský stát neposkytuje ochranu obětem domácího násilí, a proto by jí nemohl uchránit před násilím ze strany nevlastního otce, lze odkázat na odůvodnění napadeného rozsudku, v němž se krajský soud vypořádal s pronásledováním stěžovatelky ze strany soukromé osoby zcela v souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu. Podstatná je zejména pasáž, v níž krajský soud rozebírá informace získané ze zpráv, které jsou součástí správního spisu, z nichž se podává, že v Mongolsku je domácí násilí častým problémem, avšak pomoc obětem je zajišťována na základě zákona příslušnými orgány i nevládními organizacemi; podmínkou však je, aby oběť své problémy ohlásila. V této souvislosti poukazuje Nejvyšší správní soud např. na rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. [3 Azs 22/2004 - 48](#), z něhož se podává, že *„skutečnost, že*

žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“ Obdobně se touto problematikou zdejší soud zabýval například v rozsudcích ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 7/2003 - 60, a ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51.

K otázce nároku na udělení humanitárního azylu se zdejší soud vyslovil například v rozsudku ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, v tom smyslu, že *„skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby a má zde ekonomické problémy, není bez dalšího ani důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ani důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů (§ 14 téhož zákona).“*

Stěžovatelka je dále přesvědčena, že splňuje minimálně požadavky pro udělení doplňkové ochrany podle ustanovení § 14a zákona o azylu. Zde však nelze přehlédnout, že tato výtka k právnímu hodnocení věci krajským soudem je vedena pouze ve zcela obecné rovině a nelze ji proto považovat za řádně uplatněný kasační důvod (§ 106 odst. 1 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud se proto k takto formulované námitce nemohl v konkrétní rovině vyjádřit.

Stěžovatelka konečně namítala, že nebyla soudem poučena ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. o následcích nevyjádření se k otázce nařízení ústního jednání ve stanovené lhůtě. Ze spisu krajského soudu je však zjevné, že stěžovatelce byla výzva podle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. řádně doručena, a to v mongolské jazykové mutaci. Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že Krajský soud v Ostravě užívá v rámci postupu podle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. interní vzor č. 5 (rejstříkově vedený, a tedy dohledatelný, pod zn. Spr. 3635/2004), jehož obsahem je i poučení ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1, věta druhá s. ř. s., a to v daném případě v jazyce mongolském. Stejnopis tohoto vzoru, včetně jeho mutace v mongolském jazyce, jsou součástí spisu vedeného v řízení o kasační stížnosti v této věci. Proto není pochyb o tom, že stěžovatelka byla řádně poučena; podle stávající judikatury přitom postačuje, jestliže účastník řízení obdrží výzvu podle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. toliko v českém jazyce. K tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2005, sp. zn. Pl.ÚS-st 20/05, dostupné z <http://nalus.usoud.cz>, z něhož plyne, že *„[z]ákladní právo účastníka řízení na pomoc tlumočníka ve smyslu čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nelze rozšiřovat pomocí interpretace, resp. konkretizace čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod jako obecného ustanovení o spravedlivém řízení. Základní právo garantované čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nedopadá na písemný styk soudu s účastníky řízení a naopak. To nevylučuje, aby zákonná úprava poskytla vyšší standard.“* Z uvedeného plyne, že stěžovatelce byla přiznáno nadstandardní zacházení, jestliže jí byla výzva podle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. zaslána v mongolštině. Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 27. 7. 2006, č. j. 2 Azs 216/2005 - 50, publikováním pod č. 975/2006 Sb. NSS, vyjádřil navíc v tom smyslu, že *„[p]okud marně uplyne dvoutýdenní zákonná lhůta podle § 51 odst. 1 s. ř. s., neznamená to, že by účastník řízení pozbyl práva požadovat nařízení jednání k projednání věci. Pokud svůj nesouhlas s takovým postupem účastník řízení soudu sdělí do doby, než je o žalobě rozhodnuto, je*

nutné vycházet z toho, že s projednáním věci bez nařízení jednání nesouhlasí.“

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky podávané v kasační stížnosti. Za situace, kdy stěžovatelka sama žádné důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdila, Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje její vlastní zájmy.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost nepřijatelnou; proto ji podle ustanovení § 104a s. ř. s. usnesením odmítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. prosince 2009

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu